

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Štejnburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglašajo po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštne
proste.

Kongres Glavnega Radniškega Saveza

Kongres Glavnega Radniškega Saveza je sijajno uspel in pokazal vso mlado silo naših strokovnih organizacij. Kongresa se je udeležilo 95 delegatov z glasovalno in 35 delegatov s posvetovalno pravico. Delegati so zastopali 31 strokovnih zvez z 36.733 člani. Otvoritvi je prisostvovalo polnoštevilno članstvo naših beograjskih strokovnih organizacij.

Kongres je otvoril v dvignjenem razpoloženju s. Bračinac.

On se je spominal v svojem otvoritvenem govoru predvsem soustanovitelja in prvega predsednika Glavnega Radniškega Saveza s. Bukšega, katerega spominu so zaklicali zborovalci trikratni slava.

Nato je pozdravil zastopnik mednarodnih strokovnih organizacij, pred vsem tajnika Mednarodne strokovne zveze s. Sassenbacha, nato podpredsednika Mednarodne strokovne zveze in tajnika Belgijske strokovne zveze s. Martensa, zastopnika ogrske strokovne zveze s. Bela Gola, zastopnika čeških strokovnih organizacij s. Majerleja in zastopnika bolgarskih strokovnih organizacij s. Daneva. Svoj prihod je napovedal tudi zastopnik italijanske strokovne zveze s. Aragona, ki pa je brzojavno sporočil, da vsled nepredvidenih zaprek ne more priti. Kongres so pozdravile strokovne zveze sledečih držav: Avstrije, Nemčije, Nizozemske, Švice, Francije, Anglije, Španske, Poljske in celo iz Palestine je došel brzojavni pozdrav.

Nato je obsodil s. Bračinac v ostrih besedah nastop ljubljanskih komunistov ki so se usodili napasti na nekulturen in negostoljuben način moža, ki ni prišel med nas kot oseba, ampak kot zastopnik mogočne organizacije, ki zastopa 25 milijonov organiziranih delavcev.

Sodrug Sassenbachu je priredil cel zbor navdušene manifestacije. Nato je povzel besedo s. Sassenbach in sporočil kongresu pozdrav internacionale. Ob enem se je zahvalil za prisrčne ovacije, za katere ve, da veljajo predvsem organizaciji, ki jo zastopa.

Strokovna internacionala zasleduje z zanimanjem težko delo za konsolidacijo strokovnega pokreta v Jugoslaviji in upa, da se mu posreči premagati vse težave ki izhajajo iz različne zgodovine in iz internacionalnega spora, ki razdvaja danes svetovni proletarijat.

Tisti, ki grade pri tem v zajednici za pravo preizkušeno pot. Jaz sem čvrsto uverjen, da bo naša internacionala obstajala, ko bo pisala o takozvani rdeči internacionali le še zgodovina.

Sodrug Martens iz Belgije je pozdravil kongres in podal lepo sliko o razvoju belgijskih strokovnih organizacij. Iz njegovega poročila posnemamo, da štejejo belgijske strokovne organizacije 600.000 članov, združene pa 320.000 članov. Pokret vzdržuje 9 dnevnikov in nad 80 tednikov. Ponos belgijskega delavstva tvori njegova lepo razvita kulturna in mladinska organizacija. — V imenu čeških strokovnih organizacij je pozdravil kongres s. Tajerle. Iz njegovega nagovora razvidimo, da je češki strokovni pokret naše smeri, v kljub temu, da se ima boriti, kakor mi z razkolom še vedno jak ter združuje nad 320.000 članov.

S. Bela Gal je prinesel pozdrave ogrskega proletariata, ki ima za seboj težke preizkušnje, a more s tem večjim ponosom poročati, da je vzdržal in da

razpolaga danes z močnim strokovnim pokretom.

Zastopnik bolgarske strokovne zveze je izrazil v temperamentnem govoru nado, da bo delavstvo premagalo razkole in po vojni razpaljene strasti ter vstvarilo tisto razpoloženje in čustvovanje, ki pomenja najsigurnejšo odstranitev vojne nevarnosti.

Kongresu so prisostvovali tudi zastopniki delavskih zbornic cele države, zastopnik Glavnega odbora socialistične stranke Jugoslavije s. Divac v imenu socialističnih poslancev, ter s. Dražil v imenu delavskih zadrug. Vsi ti zastopniki so pozdravili kongres v imenu institucij, ki jih zastopajo.

V lepem govoru se je zahvalil vsem gostom v imenu kongresa s. dr. Živko Topalović. Tudi on je pri tem ostro obsodil dogodek v Ljubljani. Z ozirom na to je začrtal naše stališče napram komunistom, njihovi taktiki in njih metodam. Te metode so take, da morajo zbirati okrog sebe čete lumpenproletariata, ostalo delavstvo pa silijo na slična pota. Nobenega dvoma ne more biti, da ta taktika večno razkrajja in da je obsojeno vsako na taki taktiki sloveče gibanje na smrt. Kar je slabega, se pač trajno ne more vzdržati. Ta kongres se odvarja na pravoslavno Veliko noč, ko se spominjamo večno lepe zgodbe z istoka, ki naj nam predoči globoko resnico, da se more to, kar je dobro, zdravo in resnično sicer zasramovati, ubiti in v grobu zastražiti, pri vsem tem pa se ne da zabraniti, da ne bi vstalo zmagovito iz groba.

Zunanji delegati bodo našli pri nas sicer številčno manjše gibanje, a zdrave kadre, ki imajo pred seboj večjo bodočnost.

S. Topalović je osvojil s svojim odločnim in lepim govorom ves kongres. Kot gosti so lahko dobili na kongres vstop tudi delavci, priključeni neodvisnim organizacijam. Vendar ni napravil nihče ne opazke, ne medklica. Taki nastopi so bili pridržani po zaslugi dr. Lemež-Zorgove družbe v Ljubljani, kjer imajo baš ti ljudje do ogabnosti polna usta o svoji kulturi. Drugače pa na ta način skrbijo za naš dober sloves in zakrivljajo, da bo šel glas o slovenskem delavstvu v vse kraje, od koder so prispeli na kongres delegati in brzojavni pozdravi.

Ogromno večino poštenega slovenskega delavstva ta sramota boli. Skušala pa jo bo zabrisati z ostro ločitvijo od lumpenproletariata, ki se zbira okrog komunističnih gesel.

Popoldan v nedeljo so zborovale pozno v noč komisije za redakcijo statuta in pravilnika za organizacijo tiska.

V torek je podal svoj referat tajnik G. R. S. J. s. Luka Pavičević. Njegov referat je bil delegatom že prejšnji dan predložen v veliki 87 strani obsegajoči knjižici, ki obsega nad vse zanimive podatke o stanju delavskega gibanja v Jugoslaviji. Delegati so imeli priliko to poročilo, ki vsebuje tudi blagajniško poročilo, v nedeljo popoldan natančno proučiti, tako, da je bilo mogoče preiti v pondeljek po kratkih uvodnih poročilih k debati in glasovanju. Kongresno poročilo mora prečitati vsak, kdor hoče biti o pravem stanju naših strokovnih organizacij poučen. Zlasti ne sme biti nobena strokovna podružnica brez njega. Na to je prešel kongres na svojo glavno nalogo, k razpravi o statutu in pravilniku. Po temeljitim referatu s. Raušerja se je razvila živahna

debata. Najživahnejša je bila razprava o organizacijskem sistemu. V tem oziru predstavlja eno skrajnost sistem Općega Radniškega Saveza, ki združuje veliko strok, drugo pa prizadevanja, da se ustvarijo posamezne strokovne zveze po mednarodni delitvi. Nekako srednjo pot pa predstavlja organizacijski aparat v Sloveniji, ki ima pri pravno samostojnih savezih jak medstrokovni aparat. V novem statutu se je rešilo to vprašanje s kompromisom.

Zelo živahna je bila razprava o načinu glasovanja. Zmagalo je načelo, da bo imel v bodoče na kongresih G. R. S. J. vsak delegat toliko glasov, kolikor članov zastopa. Kvota za G. R. S. J. se je določila splošno s 60 par mesečno. Vendar ostane glasom sklepa nove centralne uprave v Sloveniji dosejanja kvota 1 Din tako dolgo v veljavi, dokler se ne najde potrebnega ravnotežja v proračunu Strokovne komisije. Pri referatu o tisku se je novi upravi naročilo naj pripravlja teren, da se omogoči za srbsko in hrvatsko jezikovno področje koncentracija strokovnega tiska in naj se razmišlja o ustanovitvi skupne strokovne revije za funkcionarje in odbornike v vsej državi.

Sledila so poročila o socialnih institucijah in socialni zakonodaji in končno izrpen referat dr. Živka Topalovića o gospodarskih in socialnih razmerah delavstva v Jugoslaviji. Ta referat prinesemo v enih prihodnjih številkih. Nato je sledila volitev nove centralne uprave G. R. S. J.

V novo centralno upravo G. R. S. J. so bili izvoljeni na kongresu sledeči sodrugi:

Krvav shod v Mestnem domu.

Dne 24. IV. je sklicala Strokovna komisija in SSJ shod v Mestnem domu, na katerem sta imela poročati tajnik Amsterdamske internacionale sodrug I. Sassenbach iz Amsterdama in narodni poslanec SSJ s. Nedeljko Divac iz Beograda.

Glasilo SSJ »Socijalist« piše o tem shodu takole:

Tri leta so grdili komunisti Amsterdamsko internacionalo z najgršimi psovskami. Na nobenem shodu ji niso pozabili očitati najrazličnejših grehov. Razumljivo je potem, da je ljubljansko delavstvo z velikim interesom pričakovalo shod tajnika te toliko blatene internacionale.

Naše delavstvo ima zdrav instinkt, zato je hotelo slišati tudi drugo plat zvona, predno napravi svojo končno sedbo v vprašanju Amsterdamske in Moskovske internacionale.

Za shod je vladalo silno zanimanje in dvorana je bila že pred napovedano uro tako napolnjena, da cele gručice več sto ljudi niso dobile prostora.

Pa ne samo iz Ljubljane in predkrajev, temveč shod je posetilo mnogo sodrugov iz oddaljenejših krajev. Opazili smo celo nekatere naše zaupnike z Jesenic, Mojstrane, Maribora, Celja in celo iz daljnje Mežiške doline.

Vsi smo slutili, da bo ta shod razpršil klevete, ki so jih komunisti v trel letih nagromadili na najvišjo predstavnic našega pokreta, — na našo 20 milijonsko delavsko internacionalo. Slutili smo, da bo na tem shodu zmagala resnica nad perfidno lažjo in obrekovanjem.

Ali to, kar smo zaslužili mi, so zaslužili tudi komunisti. Bali so se, da bodo dokazi o njihovih lažeh odprli oči še

Srbija (Izvršni odbor):

Blagoje Bračinac, Svetozar Ignjatović, Luka Pavičević, Vojislav Veličković, Dušan Stojilković, Milan Petrović, Sima Kotur, Milan Djerić, Svetozar Milić, Artur Kohut, Vjekoslav Bratković, Milan Vujković, Radisav Janačković, Milan Jovanović.

Hrvatska in Slavonija.

Vuim Haramina, Franjo Vančina, Vladimir Pfeifer, Stjepan Colner, Bogdan Krekić, Stevo Klas.

Slovenija.

Franc Svetek, Joža Goldmajer, Ivan Krušič, Zorko Jakomin, Josip Petejan, Alojz Čeh.

Vojvodina:

Vojin Brkić, Marko Potner, Jovan Svab, Cvetko Živanov.

Bosna in Hercegovina:

Franjo Raušer, Aćin Vlaća, Mato Marčić, Pavle Predović.

Finansijska kontrola:

Kilian Janković, Dragutin Tomić, Miloš Timotić, Milovan Nenadić, Natalija Pešić, Voja Jakovljević.

V sredo je bila seja nove centralne uprave. Popoldan je bil prijateljski sestanek s tujimi gosti, zvečer so priredili organizacije tujim gostom prisrčne poslovilne ovacije.

Ob zvokih marzeljeze, ki je odmevala v srbohrvatskem, slovenskem, nemškem, francoskem in madžarskem jeziku na trgu pred kolodvorom smo zapuščali dvignjenih duš kongres, globoko čuteč, da je delavsko gibanje visoko vzvišeno nad blatom ki ga zlivajo nanj nekateri časopisi v Sloveniji.

tistim štiridesetim zaslepljencem, ki še drve po njihovi poti v prepad.

Zato so izdali parolo: **Razbiti je treba shod za vsako ceno! Preprečiti, da bi s. Sassenbach govoril, pa če teče kri!**

In kri je tekla!

Komunistični »Nezavisneži« so prignali na shod kakih 40—50 ljudi, ki so jih cel teden trenirali, kako naj razbijajo ta shod. Po večini je bila to nerazsodna mladež katero vzgajajo komunisti na način, ki se vsakemu poštenjaku gabi. Smilila se nam je ta uboga mladina, ki bi bila v dobrih rokah lahko cvet bodoče družbe — tako jo pa izrabljajo nekateri lopovi na Turjaškem trgu za dejanja, ki jih bodo pripeljala na pota kriminala.

Če je bil kdaj potreben klic:

Spasimo delavsko mladino, potem je ta klic sedaj stokrat nujen!

Med starejšimi razgrajati smo pa opazili totalno pijane ljudi in nekatere tipe, ki spadajo prej v prisilno delavnico, kakor pa v pošten delavski pokret. Vedeli smo, da komunisti skrbijo ta naš shod. Vedeli smo, da si ne bodo dali izlepa strgati krinke z obraza.

Ali, da se bodo pa poslužili takih elementov z noži, kamenjem in stoli nad poštene delavce, tega pa nismo mislili. Vedeli smo, da komunistični pokret ne sloni na moralnih silah ideje, ali da blodi ta pokret po tako velikem blatu, tega v resnici nismo vedeli; zakaj, če bi bili to vedeli, bi bili obrambo na shodu strožje organizirali.

Komunisti so na shodu navidez zmagali s tem, da jim s. Sassenbach ni potegnil krink z obrazov. Ali drugo je pa vprašanje, če so s tem dejanjem tudi delavstvu dokazali, da je prava njihova ideja.

Prepričani smo, da tega niso dokazali. In tudi delavstvo misli tako!

To nam pričajo neštete izjave delavcev iz vseh ljubljanskih tovarn; na shodih in sestankih naših ljubljanskih organizacij tako kovinarjev, živilcev, pekov, kemičnih delavcev itd., ki so se vršili po tem shodu, je delavstvo enodušno izreklo najostrejšo obsodbo nad elementi, ki so še dan pred shodom v Mestnem domu lovili v kalnem, pod geslom enotne fronte.

Trda je bila šola, predno je vse ljubljansko delavstvo uvidelo, da je ves komunizem laž, prevara in razbojniško nasilje.

Krinke so padle!

Enotne fronte ni več!

Živele enotne s socialističnim duhom prepojene organizacije!

Mi se s »Socialistom« popolnoma strinjamo in bomo skrbeli, da se ko-

munistom nikdar več taka lopovščina ne bo posrečila.

Tudi za to smo poskrbeli, da bo s. Sassenbach vseeno govoril. Na zahtevo mnogih zaupnikov smo pisмено naprosili s. Sassenbacha naj na povratku iz potovanja po Jugoslaviji priredi v Ljubljani še enkrat shod, ker bi člani naših organizacij silno radi slišali, kakšen je položaj delavstva v drugih državah.

S. Sassenbach nam je telegrafično sporočil, da pride 23. maja v Ljubljano, in da je pripravljen na shodu govoriti!

Odbore naših ljubljanskih organizacij prosimo, naj se na ta shod temeljito pripravijo. Za shod bodo izdana posebna vabila, brez katerega ne bo imel nihče pristopati!

Enotna fronta.

Komunisti nam prinašajo vsak dan po desetkrat na krožniku svojo enotno fronto. Tudi o tem razlagajo vsakomur, kdor jih hoče poslušati, kako potrebno je, da buržuaziji na zunaj pokažemo, da nas je veliko. S temi razlogi hočejo mešati zlasti delavstvo v Ljubljani.

Zadnji shod v Mestnem domu pa je našim ljubljanskim organizacijam jasno pokazal vso lažnjivost teh komunističnih gesel.

Naše organizacije so sklicale v Mestnem domu svoj shod, da zaslišijo poročila o položaju delavstva v mednarodni politiki in državi.

Položaj našega delavstva ni tak, — da bi se ne imeli o teh stvareh ničesar pogovoriti.

Na ta naš shod pa se je vrnila dresirana, plačana in najeta komunistična pretepaška banda in vpeljala v delavsko politiko take metode, kakor so bile v navadi med najbolj zaostalimi kmečkimi fanti pred sto leti. Našim rediteljem gre vsa hvala. Oni so vse napade te bande odbili, dokler je bilo še najmanjše upanje, da se bo mogel shod, ki ga je želela ogromna večina navzočih mirno vršiti.

Ravnali pa so se točno po navodilih predsedstva, — ki je odredilo obrambo, ne poboja, ki tako dolgo ne bo reševal delavskih vprašanj, dokler ne zmagojo komunisti s tem orožjem buržuazije in meščanske vojske.

Komunisti pa s svojo enotno fronto, ki jo je ta shod v živih slikah pokazal, ne pojejo buržuaziji na barikade, — ampak delavskim organizacijam.

V vseh ljubljanskih tovarnah ni drugih razrednih organizacij, kakor naše. Mi smo enotni.

Zakaj rabimo poleg te naše organizacijske enotnosti še enotno fronto?

Zato, da bodo izgledali vsi naši shodi tako, kakor je izgledal ta shod. Zato, da bi pretepači branili organiziranemu

delavstvu, da svobodno pretresa in predebatira svoj položaj in določa po najboljši vesti svojo taktiko.

Časi, ko so lahko igrali Čaruge v delavski politiki kako vlogo, so končno veljavno minili. Zato je naš edini spas v organizaciji. Organizacije pa brez diskusije in svobode sklepanja ni.

Zato so pretepači, ki razbijajo delavske shode, najhujši sovražniki delavskega razreda.

Mi hočemo take shode, take sestanke in tako organizacijsko delo, kakor ste ga videli odborniki ljubljanskih organizacij na sestanku odbornikov, ki se je vršil po četrtkovem shodu pri Roži.

V Mestnem domu so videli razbijanje sumljivih tipov, — tu delavski parlament, tam enoten cirkus, tu enotno organizacijo.

Ste že videli na svetu večjo hinavščino, kakor če vam pravijo isti ljudje: treba je pokazati buržuaziji, da smo vsi proletarci a prihajajo s kamenjem oboroženi na barikade, postavljene — proti našim organizacijam. Takih enotnih front mora biti enkrat za vselej konec, in sicer povsod.

Vsem hinavcem, ki se vtihotapljujejo z lažnjivimi krinkami med vas, ki vas vabijo sedaj pod tem, sedaj pod onim imenom v enotne fronte, ki jih hočejo urediti kot enoten cirkus, potegnite krinke z obrazov, njih sladke besede vrzite v koš, postopajte z njimi kot z ljudmi, ki zaslužijo samo eno — najgloblje zaničevanje.

Zalostne so razmere v delavskem pokretu, to je res.

Zdrave in boljše pa prej ne bodo, predno ne postanejo taki ljudje nemo-goči med nami. Če je kdo o tem še dvomil in hinavcem nasledal — zadnji shod mu je moral odpreti oči. Kdor bi pa še danes o tem dvomil, — ta naj svobodno gre, kamor ga srce vleče.

Socijalna politika.

Brezplačna zdravniška nega zob pri Okrožnih uradih za zavarovanje delavcev.

Zakon o zavarovanju delavcev ima v § 45. pod točko 1. določbo, da imajo člani pravico do brezplačne zdravniške pomoči, dokler traja bolezen, zaporedoma za 26 tednov, pa tudi preko tega za čas, za katerega jim pripada hranarina (boleznina). Kot zdravniško pomoč se smatraji tudi negovanje zob. Tozadevno pa doslej še niso obstojali točni predpisi, vsled česar je ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu na svoji seji dne 12. oktobra 1923 sklenilo modificiranje postopka pri dovoljevanju nege zob. Na podlagi tega sklepa je Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu z okrožnico štev. 5218/1924 z dne 3. februarja 1924 (»Radniška Zastita« štev. 2—3 z dne 31. marca 1924) naročil vsem krajevnim organom (okrožnim uradom za zavarovanje delavcev), da postopajo pri dovoljevanju zdravniške nege zob naslednje:

I.

Brezplačna zdravniška nega zob v zmislu § 45. točka 1. ZZI se ima, kot doslej, dovoljevati vsem zavarovanim članom Osrednjega urada za zavarovanje delavcev (t. j. članom vseh Okrož-

nih uradov v Jugoslaviji) ter njihovim rodbinskim članom, ki so upravičeni do dajatev na podlagi predpisov zakona o zavarovanju delavcev. V to nego spada:

a) ruvanje zob,

b) zdravljenje bolnih in gnilih zob ter zobnega mesa, uničevanje in odstranjanje zobnih živcev, lečenje zobnih korenin ter vobče nujno zdravljenje ust in s temi zvezanih zdravniških operacij.

c) plombiranje zob, vendar samo s srebrnim ali bakrenim amalgamom ali emajlom (silikatmentom).

II.

Umetni zobje (zobne proteze) se dovoljujejo:

1. zavarovanju zavezanim članom pod pogojem enoletnega članstva, in sicer:

a) če prosilec manjka 12 ali več kot 12 zob, se mu dovoli nabava umetnega zobovja (proteze), ako zobozdravnik ugotovi, uradov zdravnik pa potrdi potrebo umetnih zob (proteze).

b) ako prosilec manjka manj kot 12 zob, all obstojajo kakšne druge komplikacije, katere upravičujejo potrebo proteze, n. pr. — večje število gnilih (slabih) zob, če artikulira manj kot 6 zob, ako zdravstveno stanje prosilca vsled

želodčne bolezni, kroničnega črevesnega katara, tuberkuloze pljuč itd. zahteva dobro prežvečeno hrano — se more umetno zobovje (proteza) dovoliti, vendar mora v vsakem takem slučaju sklopiti ravnateljstvo krajevnega organa (okrožnega urada) ter sklep predložiti Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu v odobrenje.

c) pri poklicih (strokah), kjer potreba službe zahteva točno in jasno izgovarjavo (n. pr. telefonisti, sprevodniki itd.) se more umetno zobovje (proteza) dovoliti brez ozira na zdravstveno stanje, vendar samo tedaj, ako v zgornji ali spodnji čeljusti manjkajo zapovrstjo najmanj trije ali več zob in to sekalci ali podočniki, ter ako v gornji in spodnji čeljusti manjkajo po dva (skupaj najmanj štiri) artikulirajoči (stikajoči se) zobje. Vsak tak slučaj se mora kot pod b) razpravljati pri seji ravnateljstva okrožnega urada ter predložiti Osrednjemu uradu v Zagrebu v odobrenje.

d) zobje, izgubljeni vsled obratne nezgode, se imajo nadomestiti ter ni zato potreben niti sklep ravnateljstva okrožnega urada niti odobrenje Osrednjega urada.

2. Prostovoljnimi članom se more naprava umetnega zobovja (proteze) dovoliti istotako kot obveznim zavarovancem, vendar pod pogojem, ako so najmanj pet let nepretrganoma člani Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Družinski člani obveznih, kakor tudi prostovoljno zavarovanih članov so izvzeti od dovoljevanja umetnega zobovja (proteze).

Glede nabave umetnega zobovja (proteze) označene pod 1 b) mora zobozdravnik ugotoviti, katere umetne zobe član neobhodno potrebuje, uradov zdravnik pa mora ugotoviti zdravstveno stanje člana ter določiti, če je naprava umetnega zobovja iz zdravstvenih ozirov neobhodno potrebna.

Naprava poedinih zob ali celih protez, mostičkov itd. v zlatu se principijelno vsakomur odklanja. Pač pa more član iz svojih sredstev doplačati razliko med zneskom ki ga plača urad za protezo ter ceno, kolikor stane umetno zobovje oziroma popravilo v zlatu.

Član, ki stanuje izven bivališča zobozdravnika, ima pravico do povra-

čila voznih stroškov III. železniškega razreda. Eventualna izguba na zaslužku se članu povrne.

Pomen osemurnega delovnika.

Par izgledov: Iz poročila o uradnem opazovanju, kako uporabljajo delavci svoj prosti čas, ki so bila objavljena v glasilu francoskega ministrstva za delo, posnemamo: Konzum alkohola je izza uvedenega osemurnega delovnika nazadovol. Preselitev delavcev v podeželske okolice velikih mest, kar je važno za zdravje in vzgojo, je zelo narasla. Površina zemlje, ki jo v prostem času obdelujejo delavci, se je povečala na najmanj petkratni iznos. — Poročila nemških obrtnih nadzornikov ugotavljajo, da je želja po izobrazbi v vrstah delavcev po uvedenem osemurnem delovniku očitno močno porasla. Izobraževalni tečaji in izobraževalne institucije, ki so jih ustanovile strokovne organizacije, posejajo delavci vedno bolj, in tudi tečaje za šolanje obrtnih zaupnikov pridno obiskujejo. Veliko zanimanje vlada v delavskih vrstah tudi za umetniške in znanstvene prireditve. Veliko delavcev se posveča tudi vrtinarstvu. — Angleška komisija, ki je proučevala utrudljivost v obratih, je ugotovila, da je znašala izguba na delovnem času 7% vsled bolezni v onih obratih, v katerih so delali 63.5 ur na teden, dočim le 4% v onih obratih, v katerih so delali 44 ur na teden. — Število nezgod se je v Avstriji in drugod zmanjšalo. — V Čehoslovaški se je razvil izza uvedenega osemurnega delovnika delavski šport. V letu 1914 se je udeleževalo športnega življenja 186.000, v letu 1922 pa 382.000 delavcev, kar znači 100% povečanja udeležencev. Centralna knjižnica v Breslavi, ki jo vodijo delavske strokovne organizacije, je izposodila v letu 1914 21.500, v letu 1921 pa 47.000 knjg. — V Avstriji so se zvišale delavske šole od 20 v letu 1919 1920 na 48, v letu 1922/23 in število udeležencev se je zvišalo od 1447 v prvem letu na 561 v zadnjem.

Morda bodo o tem razmišljati tudi oni, ki imajo tudi interes na tem, da se narodno premoženje, ki ga predstavlja delovna sila, ne upropašča v korist posameznika.

Naše organizacije.

IZ UREDNIŠTVA.

Vsled praznovanja 1. maja se je ta številka malo zakasnila.

Usnjarska stroka.

Osrednje društvo usnjarjev in sorodnih strok v Mariboru sklicuje za dan 4. maja 1924, točno ob 9. uri dopoldne, v lokalu gostilne pri »Zlatem konju« v Vetrinjski ulici v Mariboru,

REDNO SKUPŠČINO

s sledečim dnevnim redom:

1. Verificiranje mandatov.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo tajništva.
4. Poročilo blagajnika.
5. Poročilo nadzorstva.
6. Poročilo o kongresu G. R. S. J.
7. Volitev načelstva in nadzorstva.
8. Predlogi in nasveti.

Podružnice so upravičene poslati na vsakih 50 članov po enega delegata. Delegati naj prinesejo seboj potrdila svoje podružnice tako tudi že gotove predloge, katere ima Vaša podružnica namen staviti na občnem zboru centrale.

Podružnice, katere so zaostale 3 mesece z obračuni, se smatrajo za izstopivše, ter nimajo dostopa k obč. zboru. Poverilnice dobe delegati pred početkom občnega zbora.

Razmišljanja k občnemu zboru Osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok. Dne 4. maja se vrši občni zbor usnjarjev. Zato ne bo odveč, če podam kot star veteran kratko zgodovino te organizacije. Mislim, da je bilo leta 1892, ko se je ustanovilo na Dunaju Stokovno društvo usnjarjev pod imenom »Fachverein der Lederarbeiter Oesterreichs« s sedežem na Dunaju. Prej smo imeli le takozvane cunfte ali

cehe pod imenom »Bruderschaft«. Za to preureditev si je pridobil največ zaslug umrl sodrug Posther, ki je bil tudi prvi tajnik nove strokovne organizacije. Veliko zaslug so imeli za ta preokret tovariši iz Koroške, osobito z Beljaka (Villach). Ti so bili prvi v vseh pokrajinah bivše Avstrije, ki so vrgli v staro šaro takratno »Bruderschaft«, ter ustanovili prvo podružnico v Beljaku, katera je v teku enega leta ustanovila podružnico v Celovcu, potem pa v Ljubljani po zaslugi dobrega sodruga Hitejca, kateri je pozneje v Ameriki umrl. Na ustanovnem zborovanju ljubljanske podružnice sem bil tudi jaz kot delegat Dunajske centrale. Še danes je nekaj sodrugov v Ljubljani v tovarni Pollak, kateri se spominjajo, koliko se je takrat prizadeval g. Pollak starejši, da bi nam preprečil to zborovanje, ki smo ga imeli v gostilni Možina. Plačal nam je pivo in obetal vse mogoče dobrote po dr. Lucjarjevem receptu, a podružnica se je ustanovila ter se tudi lepo razvijala, dokler je s. Hitejc načeloval. Omeniti moram, da je bila naša prva strokovna organizacija samo za usnjarje. Izključene so bile vse druge panoge usnjarskih delavcev. Letos obhajamo 30 letnico, kar se je vršil prvi mednarodni kongres teh strokovnih organizacij na Dunaju. Tam so bile zastopane bivša Avstrija, Ogrska, Nemčija, Bavarska, sploh večina nemških pokrajin, Francoska, Nizozemska, Švica in Italija. Na tem mednarodnem kongresu, kjer sem bil podpisani delegat za Alpske dežele, smo napravili temelj za ustanovitev Unije vseh strok, ki se z usnjarskimi izdelki pečajo. Ta Unija se je imenovala Union der Lederarbeiter. Izdajali smo svoj časopis v nemškem in češkem jeziku. Kar se letošnje glavne skupščine tiče, pripominjam sledeče: Znano vam je, da smo pričeli v letu

1920 misliti na ustanovitev ene državne centrale v državi S. H. S. Imeli smo tozadevno več konferenc v Ljubljani v Zagrebu in Beogradu. Bilo bi se nam to tudi posrečilo, ko bi ne imeli ravno takrat tako velikih nasprotovanj od strani sodrugov iz III. internacionale. Njim pa se mi iz Slovenije nismo mogli pridružiti. Tudi večina hrvatskih sodrugov je bila na naši strani. Celó započeto akcijo pa so nam sodrugi iz Beograda onemogočili, ker so hoteli prehitro in prestrogo centralizacijo in vstop v moskovsko strokovno internacionalo. To so bili glavni vzroki neuspeha. Sodrugi delegati! Na Vas je ležeče, da greste sedaj, ko so se duhovi vsaj deloma pomirili, resno na delo in pripravite pot za ujedinjenje, ker le v močni pametni izvedeni centralni organizaciji je moč v tej stroki zaposlenega delavstva. Ozrite se krog sebe in videli boste, kako napredujejo druge stroke, ki so ujedinjene. Centralno vodstvo naj poišče iz arhiva vse za ujedinjenje pripravljene predloge, stopi v stik z vže ujedinjenimi strokami ter naj resno pospeši to delo. Zakaj le v edinosti je moč. Usnjarska stroka v naši državi se bo zelo razvila, zato ker imamo v naši državi vse pogoje za njen razvoj. Mi nismo odvisni na uvoz surovin. Tudi potrebo po konzumu imamo ravnokot tudi domalo vse potrebne strojne pripomočke, izvemši raznih kemikalij. To govori za nas in gg. tovarnarji se ne morejo izgovarjati na visoko uvozno carino, katero je pri drugih strokah vpoštovati. Sodrugi! Na delo za ustanovitev enotne strokovne organizacije vseh usnjarskih strok, in videli boste, da uspehi ne bodo izostali. Živela enotna organizacija usnjarskih delavcev, napram enotni organizaciji tovarnarjev. — J. T.

Monopolna stroka.

Redni občni zbor Saveza monopolnih del. podružnica v Ljubljani se je vršil dne 22. aprila t. l. s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;

2. Poročilo predsedstva, tajnika, blagajnika in kontrole;

3. Volitev novega odbora, kateri se je konstituiral sledeče: Predsednik Maks Hvalé, podpredsednik: Anton Boggia, tajnik: Pavel Škerl, namestnica: Angela Kramar, blagajnik: Franc Bučan, namestnik: Emil Anžič, odborniki: Černe Franc, Vrankar Martin, Kuna-ver Miha; kontrola: Klemenc Franc, Kucler Leopold, Andlovic Rezka — Z apelom na bodoče delo za dobrobit proletariata je predsednik zaključil dobro uspel občni zbor.

Potek proslave 1. maja.

Proslava 1. maja v Ljubljani.

Za 24. aprilom, ko so komunisti v Mestnem domu pokazali, da tvori jedro njihovega gibanja lumpenproletariat se nam je približal praznik razredno zavodnega proletariata.

Že na predstavi v gledališču na predvečer proslave se je pokazalo, da obvladajo naše organizacije cvet ljubljanskega proletariata. Do zadnjega koticika zsedeno gledališče je pa pokazalo, da tega pravega proletariata v Ljubljani ni malo.

Globoka, a nekoliko težka Tolstojeva drama Ana Korenina je kar usvojila duše proletarskih gledalcev. Igra je bila mojstersko uprizorjena in videlo se je, da so se igralci in igralki še posebno potrudili, da razkažejo svojim bratom vse nijanse dramske umetnosti. Nasprotno jim je pa tudi publika z gromovitimi aplavzi dokazala, da njihov trud ni bil zastonj in da je marsikatero neizprijeno proletarsko srce vsaj zasluhtilo globočino Tolstojeve filozofije.

En sam priprost letak je zadostoval naslednji dan 1. maja, da se je zbrala več sto glava množica okoli 500 proletarcev in proletark na obširnem dvorišču hotela Tivoli k manifestacijskemu shodu.

Komunisti, Narodni socialisti in ne vemo kdo še so razposlali po ulicah godbe, ki so z velikim tam, tam, vabile na njihove shode. A nič ni pomagalo. Dasi so marsikoga našega premetili nji-

hovi agitatorji, ki so razvirjali novice, da smo naš shod preklekali in da se vrši skupna proslava na Turjaškem trgu, vendar je kljub vsemu naporu nasprotnikov naš shod tudi po številu boljše uspel kot njihove prireditve.

A, da ste videli naš shod. Tu je bila zbrana množica razredno zavednih in v organizacijah izšolanih borcev, katerih nobena muzika in laž več ne izpelje iz prave poti. Posebno razveseljiv pojav je bilo pa še veliko število naših dostojanstvenikov proletarskih žen in deklet, ter lepo število nadebudne proletarske mladine.

Sodrug župan dr. Perič in s. F. Svetek sta v lepih in navdušenih govorih raztolmačila pomen 1. maja, za kar sta žela obilo pohvale. Po shodu navdušeni smo se razšli z globoko vero, da se naš pokret že letos ozdravi in, da ni več daleč čas, ko bodo razni krivi preroki in histeriki odšli tja kamor spadajo.

Popoldne so priredile razne organizacije izlete v prosto naravo. Zelo lep je bil izlet kemičnega delavstva, kate-rega se je udeležila godba Svobode v Mostah in okoli 50 članov in mladincev UDR v svojih ličnih krojih.

Ob poskočnih koračnicah godbe, je odšel sprevod skozi okoliške posavske vasi na Fužine. Mimo grede pa so člani UDR vežbali svoje redovne vaje. Moščanska godba nas je presenetila. Godba vežba šele par tednov, vendar je igrala s tako sigurnostjo, da bi jo lahko smatrali za staro. S to godbo bo ljubljanski proletariat dobil končno enkrat možnost, da pri svojih manifestacijah nastopi s svojo godbo. Zato bi bilo priporočati ljubljanskim organizacijam naj pri vsaki priliki priskočijo tej godbi moralno in gmotno na pomoč.

Po lepem izletu smo se zvečer vračali polni veselja in nade, da smo prekoračili najhujše krize in da se nam bližajo boljši časi. Izlet se je na koncu spremenil v triumfalni sprevod organizirane delavske sile, ki danes še vežba svoje moči, ki bo pa v bodočnosti izvajala boljši svet.

Maribor. Manifestacijski obhod in zborovanje se je izvršilo po naznanjenem vsporodu ob veliki udeležbi proletariata iz Maribora. Obhod se je začel pomikati ob pol 10. uri izpred Delavskega doma skozi celo mesto na dvorišče magistrata, kjer je s. Eržen otvoril ob pol 11. uri javno zborovanje, na katerem sta govorila s. Čobal v slovenskem in s. Korun v nemškem jeziku. Oba sta se bavila z akcijo proti militarizmu, z bojem kapitalistične reakcije proti socialnim pridobitvam delavstva, posebno proti 8 urnem delavniku in ostale naloge, ki čakajo Jugoslov. in špeciálno mariborski proletariat v bodočem letu (volitve). Zalibog je pričetek dežja znatno okrajšal govore, ker so se množice začele razhajati. Pred in po shodu zapeli so vrli mariborski pevski zbori socialistične himne, popoldan pa se je vršila ljudska veselica.

Proslava prvega maja v Mariboru je pokazala, da ostane Maribor slej ko prej socialističen. Komunisti so napravili obhod po mestu, pri katerem je bilo 40 udeležnikov, klerikalci so imeli silno klaverno zborovanje, »narodni« proletarci so pa na svojem zborovanju ostali sploh brez poslušalcev.

Živel rdeči, socialistični Maribor!

Proslava 1. maja v Zagorju ob Savi.

Letošnja proslava 1. maja, katero smo proslavili sami — brez komunistov — je izpadla nad vse zadovoljivo. Popoldan se je vršil shod na katerem sta poročala sodruga Arh iz Zagorja in Golmajer iz Ljubljane. Na shodu je vladalo enodušnost, kar je jako uplivalo na zborovalce in iz česar je sklepali, da je delavstvo sito komunističnih fraz in da vlada med večino delavstva želja nazaj v stare organizacije, predno izgubi to, kar si je proletariat do sedaj priboril.

Popoldan se je vršil peš izlet v Toplice, kjer je »Svoboda« uprizorila tridejansko Jakob Ruda pod vodstvom sodruga Uleja in moramo konstatirati, da je bila igra jako dobro igrana, kar dokazuje požrtvovalnost igralcev. Med odmorom je sviral orkester s. Pok-a, kateremu gre tudi zahvala.

Po predstavi se je vsila v gostilni g. Hribarja v Toplicah prosta zabava s petjem in plesom.

Opazovalec ki pozna razdiralno delo komunistov v Zagorju — ki so v zadnjih treh letih nekdanj tako močno proletarsko organizacijo s svojo demagogijo razdrli — mora konstatirati, da v Zagorju še veje duh socializma in da ozdravljenje pokreta ni več daleč.

Neki starejši sodrug je rekel: »Malo nas je, a tisti ki smo, smo po večini tisti, ki smo pomagali sodrugu Etbipu prebijati led in če takrat nismo obupali v težkem in napornem delu, bomo danes še tem manj«.

Zato sodrugi na delo za ozdravljenje socialističnega pokreta v Zagorju z geslom: Nazaj v stare organizacije in proč z bratomornim bojem!

Dopisi.

Hrastnik. Delavci smo pač uboge pare; če ne zmoremo dela nas pač enostavno oklofutajo. Tako se je zgodilo, pri nas v steklarni. Neka delavka, ki ima še mlade moči, je bila preslaba, da bi nesla tri zavitke v rokah. In ker je nesla le dva jo je gospod Ertilin dvakrat udaril po glavi. Gospodje kruha, kruha nam dajte, da ne bomo živeli po pasje, klofute pa si pridržite zase, ker ste jih bolj potrebni kakor pa izmučeni delavci. Delavci in delavke pa v strokovne organizacije, ker le te Vas bodo ščitile pred temi pijavkami. Delavke v steklarni.

Lesece. (Nekoliko odgovora na dopis »Orjune« št. 17.) Predvsem bi bilo dobro, če bi gospod dopisnik vedel, ko je sestavljal omenjeni dopis, da se tudi člani Orjune radi pogovarjajo v tisti blaženi nemščini, ki jo imenuje dopisnik. Če pa čutijo potrebo, imajo gotovo vzrok, ki je menda dovolj tehten tudi za delavce v tovarni verig, ki ne priznavajo nikake protekcije v tem oziru. Da

Opisano po svetu.

Ljubljana, 28. aprila 1924.

Da si uredi svoja sporna vprašanja glede kolonij, so velesile ustanovile poseben »Kolonijalni zavod«, ki je po Veliki noči zopet pričel zborovati v Rimu. Kongres se sedaj bavi z organizacijo sodstva in zdravstva v novih oz. novopridobljenih kolonijah, kakor tudi o vprašanju upravnega uradniškega aparata, ki bo očitvidno prej rešeno od uradniškega vprašanja v »lepi naši domovini«. — Pa poglejmo stvari resno do dna. Kaj se nam odkrije. »Mednarodni kolonijalni zavod«, kakor so ga uradno nazvali, kaže vse znake nekake podružnice društva narodov, ki je zopet le izvrševalni odbor vrhovnega sveta velike antante. Kolonijalni zavod naj bo nekakšna kletka, kamor bodo zapirali sedaj tega sedaj onega »miroljubnega« pohlepnika po kolonijah, ki slučajno še niso v njegovih rokah. Jasno je, da gre v prvi vrsti za zavojevane nemške kolonije. Da bi Anglija ostavila od sebe vsako odgovornost je inscenirala to dobičkanosno komedijo baš v Rimu. — Nasprotno si misli Italija s tem kongresom povzdigniti svoj ugled v kolonijalnem svetu.

Hkrati zboruje v Rimu mednarodni juridični kongres za zrakoplovstvo. Sestaviti nameravajo mednarodni zakonik, veljaven za vse države sveta. V prvi vrsti gre za zračni promet. Strategične in militaristične ozire so prireditelji previdno zamolčali. Zato lahko sumimo, da bo zakonik prav toliko kot znane ženevske in haške konvencije: to je do prihodnje vojne, ako se ljudstvo medtem ne spamefuje.

Ameriški predsednik Coolidge, ki je nastopil namesto pokojnega Hardinga in ki ga še sedaj zakon zastopa, se je ameriški javnosti nekam zameril in širile so se govorice, da v prihodnjih volitvah sploh stópi v ozadje. Mož pa je drugega mnenja in je sedaj že toliko kot gotovo, da zopet nastopi kot kandidat za predsedniško mesto Zedinjenih držav ameriških na programu republikanske stranke.

Predstoječe volitve so tačas največja briga in skrb politične javnosti v Ameriki; gospodarski krogi pa imajo čez glavo dela s posojili skrahirani Evropi,

nadalje g. dopisnik fantazira o neki tovarni verig, v kateri bi naj bilo zaposleno le delavstvo iz Kroke in okolice, nam je — povsem nekaj nerazumljivega. Posebno če pomislimo, da je g. dopisnik gotovo član »Orjune« in kot tak ščiti interese S. H. S. podanikov. Zelo radi bi vedeli koga smatrate za ono germansko delavstvo, katero odjeda kruh domačinu? V kolikor je vsaj nam znano smo vsi tuzemci.

Ker je pa dopis baje zelo zarjavel in kar se tiče delavstva nekaj čisto navadnega ter vsakdanjega, bi kvečjemu še priporočali, da naj vsak pred svojim pragom pometa!

Objave.

Krojači! Pozor!

Sodrugi naše stroke v Beogradu so v mezdnem gibanju. Delodajalci nameravajo izigrati svoje pomočnike in jih vreči na cesto. Na mesto teh pa se hočejo obrniti na Borzo dela v Sloveniji, katera naj bi jim poslala kakih 45 krojačev, kakor oni zahtevajo. Sodrugi! Naj nobeden organiziran krojač ne sprejme dela od Borze dela za v Beograd in pokazite, da ste z njimi solidarni. — Osrednji odbor Osrednjega društva oblačilnih delavcev v Ljubljani.

Preklie.

Podpisani Osrednji odbor preklieje na zahtevo podružnice Osrednjega društva živilskih delavcev v Mariboru (skupina pekov) obdolžitev na stavkolomstvu proti ss. Juriju Košarju in Josipu Ludviku, ki je bila priobčena v 30. številki »Delavca« iz leta 1923. — Osrednji odbor Osrednjega društva živilskih delavcev v Ljubljani.

Preklie.

Spodaj podpisani preklieujem vse žaljive očitke, katere sem očital sodrugu Francu Repanšek-u. — Jakob Knežar, Žerjav pri Črni.

iz katere kar dežujejo prošnje za posojila, ki naj se izvrše na ta ali oni način, da le pridejo v to nesrečno Evropo — mater kulture in civilizacije, ki si je baš s svojo kulturo in civilizacijo strla rebra in polomila zobe. Za sedaj se vodijo razgovori z Avstrijo, Poljsko, Madžarsko in Nemčijo, ki baje dobi 200 milijonov dolarjev posojila, seveda ne kar tako tjavendan, ker praktični Amerikane ne da iz rok ničesar, ako nima že vnaprej zadostnega jamstva. — Da so velesile zadolžene v Ameriki čez glavo, o tem sploh ni, da bi govorili.

Uzakonitev takozvane gentlemanske pogodbe, o kateri smo poročali zadnjič, je na Japonskem vzbudila silno razburjenje in ogorčenje. Japonci s kratkomajo ne morejo živeti v to, da bi se priseljevanje moglo na tako preprost način zavzeti in onemogočiti. V Tokiju so se vršile burne demonstracije proti postopnaju Amerike. Prišlo je do resnih izgredov. Japonska vlada je naprosila za posredovanje nedolžno jagnje — društvo narodov.

Nasprotje med Anglijo in Francijo se je ponovno hudo poostrilo. Vzrok je seveda nesrečno reparacijsko vprašanje, neposreden povod pa poročilo komisije izvedencev, ki je ugotovila, da Nemčija ne bo prej zmožna plačati, preden ne doseže politične in gospodarske enotnosti. Temu se Francozje odločno protivijo, ker se boje, da se Nemčija ne ojači preveč. Oni nočejo odnehati od sigurnih sankcij in jamstev, ki obstoje v tem, da ima Francija zaslednega čim več nemškega ozemlja.

Medtem se nahaja tudi Nemčija v volilni trzavici. Politično življenje se je razmahnilo, in okoli 30 strank zboruje, agitira in propagira...

Močno pozicijo si je ustvarila ljudska stranka. Prevrtnih poizkusov se ni bati, ker so komunisti potisnjeni v ozadje. Pod vplivom socialistov se je večina politične javnosti že vnaprej izjavila za staro republikansko državno obliko in proti koalicii meščanskih strank, ki s svojimi lutkastimi generali venomer strašijo v politični areni.

Pripravite se na Vsedelavski zlet v Ljubljani.

MALI OGLASI

Žika

Je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu.

Pražarna »ŽIKA« d. s. o. z. Ljubljana,

A. KASSIG

Ljubljana, Židovska ulica

Zaloga uniformskih potrebščin, kožu-hovine in razne krzne. Krznarnica in izdelovanje čepic. Čepice za železničarje, finančno, društva i. t. d. v zalogi.

Gospodinje

zahtevajte pri nakupu samo »ADRIAC« vanilni-sladkor in pečivni prašek. Od-klanjajte ničvredne ponaredbe.

Ne samo brati,

temveč se prepričati, da je naša prava domača »KOLINSKA CIKORIJA« v svoji kakovosti prvevrstna.

Nabirajte naročnike!

Amerikanski pisalni stroj „UNDERWOOD“

in vse posrebišne najboljše vrste nudi

„Underwood“, Zagreb, Mesnička br. 1

Prva mariborska produk-tivna zadruga čevljar-skih izdelkov

r. z. z. o. z. v Mariboru, Oražnova ulica šte. 4.

Izdela valnica moških in ženskih čevljev. Popravila se točno in solidno izvrše

Veliko škodo si napravite sami, ako kupite blago kje drugje, predno si ne ogledate nizkih cen v trgovini

„DANICA“

Majzelj & Rajzelj

Ljubljana, Turjaški trg šte. 1 (bivša Preskrbovalnica)

Velika zaloga blaga za ženske in moške obleke, hlačevine, žameta, konte-nine, etamina, odej, ogrinjalk, nogavic, rokavic, kravata, srajc, ovratnikov, pred-pasnikov, jopic, naglavnih rut in naj-različnejšega drugega blaga. Istotam zaloga usnja vseh vrst. Postrežba točna in vestna.

Znižane cene za otroške vozičke

Novi modeli. — Poslužujte se izdelkov domače tovarne otroških vozičkov in dvokoles Tribuna F. B. L., Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatike ter se sprejemajo v polno popravo za emajliranje in ponik-ljanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

Ustanovljeno leta 1852.

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska c. 8

(preje Henrik Korn)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov. Naprava strelvodov. Kopalniške in klosetne naprave. Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škotelj) za konzerve.

Zastoj

ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kle-parska, kotlarska, ko-vinostiskarska, ter klju-čavničarska dela in dru-ge predmete pri zadrugi

Jugometalija

r. z. z. o. z.

splošna kovinska industrija

Ljubljana, Kolodvorska ul. 18

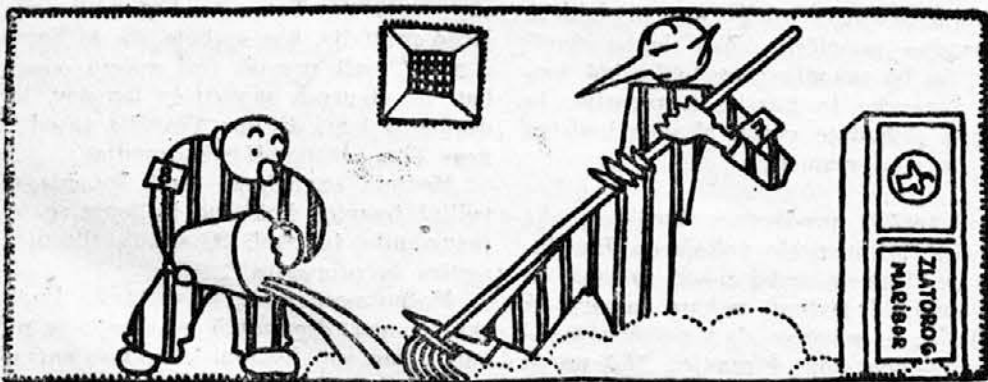
Telefon št. 729.

Zastoj

dobi vsak eno lepo moderno čepico, kdor naroči pri tvrdki

Ivan Šavnik, Kranj

za moško obleko 3 m lepega sukna za Din 195, 3 m boljsega sukna za Din 225, 3 m finega sukna za Din 250— in 3-10 m finega kamgarna za Din 350. Skupna klot-podloga z gumbi stane: I. vrste D 112—, II. vrste D 166—, III. vrste D 134.

VI. Ker straža stroga b'la izjemno, je vtaknila nju v luknjo temno. Ko z milom kajho sta oprala, na prosto nju spet je straža dala.

Nadaljevanje sledi

Preselitev.

Cenjenemu občinstvu in vsem uglednim organizacijam vljudno nazna-njam, da sem svojo dobroznano zalogo slavnostnih krojev, telovadnih potrebščin in modno krojačnico za gospode

preselil v Dalmatinsvo ulico (palača Vzajemne posojilnice)

Priporočam se vsem za nadaljno naklonjenost!

PETER CAPUDER.

Tovarna čevljev

Tržič Slovenija

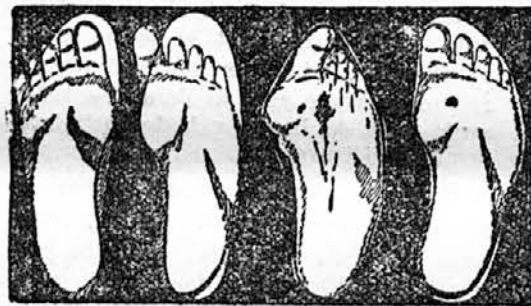
Peter Kozina & Co.

Najnovejši izdelek Original Goodyear Weltshoe za gospode. Za dame lahke galanterijske čevlje najboljše kvalitete v najmodernejših oblikah. Izdeluje sedaj tudi higijenične čevlje za otroke.

Prodaja na malo in veliko:

Ljubljana, Breg 20, Aleksandrova cesta 1
Prešernova ulica (Seljak)

Podružnica: Zagreb, Račkoga ulica br. 3

Franc Szantner

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1

trgovina čevljev in špeci-jalist za ortopedična in anatomska obuvala.

Ustanovljena leta 1869.

Tvrška

R. Miklauc

Ljubljana

Lingarjeva - Medena ulica in Pred Skofijo

priporoča svojo bogato zalogo

moškega blaga

kakor sukna, ševjota za obleke, po-vršnikov in raglanov, modnega kam-garna za obleke in hlače, kakor tudi perilnega blaga za letne moške obleke. Znižane cene! Solidna postrežba!

Produktivna zadruga krojačev

r. z. z. o. z. v Mariboru, Ruška c. 5.

Ustanovljena leta 1908. — Izdeluje moške in ženske obleke, ter vseh vrst uniform. Najboljša izdelava v lastnih delavnicah. Velika zaloga različnega tu- in inozemskega volnenega blaga. Solidne cene. Točna postrežba.

na Rimski cesti šte. 19.

A. Babka
Ljubljana

Kartonažna tovarna in knjigoveznica

Okvirji za slike na Kongresnem trgu 13

ZADRUŽNA BANKA

v Ljubljani, Aleksandrova cesta šte. 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posle izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12,000,000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.